

ความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาทักษะ กำลังคนในประเทศด้านการท่องเที่ยว Cooperation Between Higher Education Institutions and External Organizations for Development of the Country's Manpower Skills in Tourism

¹เนชรีย์ธร สุวรรณรงค์,²อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์ และ ³วารภรณ์ บวรศิริ

¹Neechareethorn Suwannarong,²Arune Hongsiriwat and ³Varaporn Bovornsiri

¹นิสิตหลักสูตรดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{2,3} อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Ph.D. Candidate in Higher Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University

^{2,3}Lecturer of Faculty of Education, Chulalongkorn University

¹Corresponding Author. E-mail: neechareethornl@gmail.com

Received May 23, 2025; Revised June 7, 2025; Accepted August 19, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนในประเทศไทยด้านการท่องเที่ยว และ 2) วิเคราะห์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนในประเทศไทยด้านการท่องเที่ยว เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในไทยที่สอนด้านการท่องเที่ยว 56 สถาบัน เก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกสถาบันที่มีความเป็นเลิศในประเทศไทย 10 สถาบัน และต่างประเทศ 10 สถาบัน ผลการวิจัยพบว่า 1) จำแนกความร่วมมือเป็น 10 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การวิจัยและพัฒนา การพัฒนาวิชาชีพและการศึกษาต่อเนื่อง การให้บริการด้านการให้คำปรึกษา นวัตกรรมและการเป็นผู้ประกอบการ การส่งเสริมการตลาดและการขาย การพัฒนาและบูรณาการเทคโนโลยี ความร่วมมือระหว่างประเทศและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และความร่วมมือด้านผู้นำการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งความร่วมมือเหล่านี้ช่วยพัฒนาทักษะของนักศึกษา และผู้ทำงานในอาชีพนี้ให้เป็นกำลังสำคัญของประเทศในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจที่พึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยว 2) เมื่อวิเคราะห์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศแล้วพบว่า หลักการความร่วมมือ ควรวางแผน ทำตามแผนที่กำหนด สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายในและต่างประเทศ โครงสร้างและกลไกความร่วมมือ ควรตั้งเป้าหมายที่เน้นประโยชน์ของนักศึกษา สถาบัน และประเทศชาติ ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือ ได้แก่ บุคลากร ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา เงินสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาชุมชน และสถานที่ให้ลงมือปฏิบัติจริง กระบวนการดำเนินการความร่วมมือควรสร้างเครือข่ายร่วมกับองค์กรต่าง ๆ มีโครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ และนักศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

คำสำคัญ : ความร่วมมือ; สถาบันอุดมศึกษา; การพัฒนาทักษะกำลังคน; การท่องเที่ยว

Abstract

The objectives of this research article are: 1) to study the current state of cooperation between higher education institutions and external organizations to develop human resource skills in Thailand in the field of tourism; 2) to analyze best practices in cooperation between higher education institutions and external organizations to develop human resource skills in Thailand in tourism. This is a descriptive research study of 56 higher education institutions in Thailand that teach tourism. Data were collected from document analysis and in-depth interviews with 10 institutions of excellence in Thailand and 10 institutions abroad. The results of the research found that: 1) Classifying cooperation into 10 areas: Curriculum Development and Enhancement, Internships and Practical Training Research and Development, Professional Development and Continuing Education Consultancy and Advisory Services, Entrepreneurship and Innovation, Marketing and Promotion Technology Integration and Development, Cultural Exchange and International Collaboration, and Sustainable Tourism Management Leader. These collaborations help to develop students' skills and those who work in this profession are an important force for the country in helping to revive the economy that depends on income from tourism. 2) For analyzing best practices, it was found that the principle of cooperation should be based on careful planning and following a specified plan. It is essential to create a network of cooperation with both domestic and international organizations. Cooperation Structure and Mechanism: Goals should emphasize benefits for students, the institution, and the country. Resources supporting cooperation include personnel, natural resources, culture, wisdom, funds for community research and development, and physical spaces for practical collaboration. A cooperation process should involve creating a network with diverse organizations. Implementation Strategies: Establish networks with various organizations, develop exchange programs, including: teacher exchange initiatives, student exchange programs, both domestically and internationally.

Keywords: cooperation; higher education institutions; development of manpower skills; tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นเสาหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย โดยมุ่งหวังให้ประเทศไทยก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภูมิภาค (Tourism Hub) ประเทศไทยสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวถึง 1.67 ล้านล้านบาทในปี 2567 (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2567) และในปี 2568 เศรษฐกิจไทยพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ 20% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งในปี 2568 นี้การฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวช้ากว่าที่ประเมินไว้ โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวเหลือเพียง 37.2 ล้านคน (ลัทธกิตติ์ ลาภอุดมการ และ คณะ, 2568) ดังนั้นรัฐบาลจึงควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเป็นอีกทางในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ ผู้ประกอบการไทยที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ในอุตสาหกรรมนี้จำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น และปรับตัวให้ได้อย่างรวดเร็วตามสถานการณ์ และมีความร่วมมือกับพันธมิตรภายนอกมากขึ้น

“สถาบันอุดมศึกษา” เป็นแหล่งผลิตและพัฒนากำลังคนระดับสูง และยังเป็นแหล่งสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม อันเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อยกระดับขีดความสามารถทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อนำพาประเทศให้ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างทันสมัยทัดเทียมกับนานาชาติประเทศ ดังนั้นการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ไม่ใช่เพียงการถ่ายทอดองค์ความรู้เท่านั้น แต่ต้องเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกและบ่มเพาะให้บัณฑิตมีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในศตวรรษที่ 21 สร้างองค์ความรู้ใหม่และพัฒนานวัตกรรมได้ พร้อมในการปรับตัวในด้านต่าง ๆ (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565) นอกจากนี้ นิรุชฌ ไตรจักร์วนิช (2564) ประธานกรรมการบริหาร บริษัทมาคาเลียส ประเทศไทย จำกัด กล่าวว่า ผู้ประกอบการต้องรู้วิธีการรับมือในยุควิถีชีวิตถัดไป (Next Normal) เพราะไลฟ์สไตล์ผู้บริโภคเปลี่ยนไป คุณภาพ ความปลอดภัย เทคโนโลยี ทักษะ และการฝึกกำลังแบบบูรณาการ คือรูปแบบการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ชัญญา ต้นสกุล และ กัญญามน กาญจนาทวีกุล (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ตามกรอบอาเซียนของสถานประกอบการเขตพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามัน พบว่า บุคลากรด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการต้องมีความรู้ในงานตามตำแหน่งหน้าที่ที่กำหนดในใบกำหนดหน้าที่งาน (Job Description) ตามกรอบสมรรถนะอาเซียน ต้องมีความรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์ทางด้านการท่องเที่ยวและบริการ และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย ซึ่งบุคลากรยังขาดความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ตรงกับตำแหน่งหน้าที่งาน

เนื่องจากการท่องเที่ยวมีความสำคัญกับเศรษฐกิจของประเทศดังกล่าวข้างต้น จึงต้องฟื้นฟูพัฒนาและแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีความร่วมมือจากหลายภาคส่วน เพื่อนำไปสู่การสร้างสินค้าและบริการที่มีความแตกต่างจะส่งผลต่อการได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจในระยะยาว และยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (Evans, Campbell & Stonehouse, 2012) สอดคล้องกับทฤษฎีการพึ่งพาอาศัยกัน (Theory of Interdependence) ที่อธิบายว่าความสำเร็จจะเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกกับความร่วมมือ (Deutsch, 1973) กลยุทธ์พันธมิตรเป็นกลยุทธ์ที่เน้นความร่วมมือระหว่างองค์กรการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การผสานทักษะที่เป็นจุดเด่นของแต่ละองค์กรเข้าด้วยกัน การลดความเสี่ยงในเรื่องการลงทุนใหม่ๆ (Kale & Singh, 2009) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการให้ความหมายของกลยุทธ์พันธมิตรว่า เป็นความร่วมมือ การลงทุน การแลกเปลี่ยน แบ่งปัน เพื่อมีส่วนร่วมแบ่งการตลาดที่เพิ่มขึ้น กำไรที่มากขึ้น ลดต้นทุน กระจายความเสี่ยง (Phan, 2000; Faulkner, 1995, Gulati, 1998) สอดคล้องกับ Yi Wei (2007) ที่อธิบายความหมายของกลยุทธ์พันธมิตรว่าคือการรวมตัว

ในฐานะความเป็นหุ้นส่วน (Partnership) เพื่อเพิ่มโอกาสให้กับธุรกิจในการผนึกความร่วมมืออำนาจสำหรับผลประโยชน์ร่วมกันและรักษาความได้เปรียบทางการแข่งขัน

รัฐบาลสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวใน 2 มิติใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) การพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยว และ 2) การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนทุนวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (สุรัชย์ สติตคุณารัตน์, 2567) จากความสำคัญและปัญหา ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนในประเทศด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะสามารถช่วยพัฒนากำลังคนด้านการท่องเที่ยวในประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนในประเทศไทยและต่างประเทศด้านการท่องเที่ยว
2. เพื่อวิเคราะห์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกเพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะกำลังคนในประเทศไทยด้านการท่องเที่ยว

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แนวคิด ทฤษฎีเพื่อเป็นแนวทางการวิจัย โดยแบ่งแนวคิด ทฤษฎีตามกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการอุดมศึกษาและการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการท่องเที่ยว

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่12 (พ.ศ. 2560-2564) เน้นการพัฒนาคน
- ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและฝึกอบรม ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2570 ปรับบทบาทมหาวิทยาลัยในการสร้างคน องค์ความรู้ และนวัตกรรม
- แผนอุดมศึกษาระยะ ยาว 15 ปี ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2574) องค์ความรู้และนวัตกรรม ผลงานวิจัย เครือข่ายการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างผู้ประกอบการฐานเทคโนโลยี
- ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ สร้างความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว
- แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2546-2570 (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา, 2546)
- กลยุทธ์ 8 การจัดสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน กลยุทธ์ 9 การปรับระบบการศึกษาเพื่อรองรับผู้เรียนนอกวัยเรียน (Re Skills & Up Skills & New Skills)
- นโยบาย และยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (รายงานประจำปีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best

ความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กร

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะกำลังคนในประเทศด้านการท่องเที่ยว

- แนวทางการพัฒนาและเพิ่มทักษะผ่านการฝึกอบรมและให้คำปรึกษาแนะนำ 1) Upskilling 2) Reskilling 3) Newskilling 4) Unskilling 5) แพลตฟอร์ม Future Skill x New Career Thailand
- สหกิจศึกษา (Co-operative Education) (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564)
- ยุทธศาสตร์“10 in 10 Initiative” Sea (Group) (2562) เน้นพัฒนาทักษะดิจิทัลแห่งอนาคตให้คนรุ่นใหม่ และสร้าง”สะพาน”เชื่อมโยงแต่ละภาคส่วนภายในอุตสาหกรรม
- โครงการเครือข่ายการอุดมศึกษาเพื่ออุตสาหกรรม
- คุณลักษณะสมรรถนะของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและบริการตามกรอบ MRA-TP : ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ทัศนคติ (ปัญญา ต้นสกุล และ ภัยญามน กาญจนพิริกุล, 2562)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนในประเทศด้านการท่องเที่ยว เป็นการวิจัยเชิงเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study) ศึกษาสภาพปัจจุบันของความร่วมมือฯ โดย 1) ศึกษาและวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี นโยบายของรัฐบาล สภาพปัจจุบัน และปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) สืบค้นข้อมูลสภาพปัจจุบันจากผู้บริหารระดับคณะบดี หรือผู้แทนที่มีหน้าที่ในการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานของคณะ ในประเทศไทย 56 สถาบัน และในต่างประเทศ 10 สถาบัน โดยใช้แบบสำรวจ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) วิเคราะห์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนในประเทศไทย และต่างประเทศด้านการท่องเที่ยว โดยการวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติดังนี้ 1) ผู้บริหาร หรือผู้แทนของสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีหน้าที่ในการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานของคณะ ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เลือกสถาบันโดยการวิเคราะห์จากขั้นตอนที่ 1 และความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 2) ผู้บริหารองค์กรภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหารการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมการท่องเที่ยว เป็นต้น 3) ผู้บริหารองค์กรภาคเอกชน ได้แก่ ผู้บริหารธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 4) ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือนักวิจัย ที่มีประสบการณ์การทำวิจัยด้านความร่วมมือกับองค์กรภายนอกด้านการท่องเที่ยว 5) กลุ่มผู้นำชุมชนในท้องถิ่นต่างๆ ที่เป็นผู้นำการท่องเที่ยวในชุมชน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1. แบบวิเคราะห์เอกสาร 1.1) วิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis) สภาพปัจจุบันของความร่วมมือฯ จากเอกสารและเว็บไซต์ต่างๆ และจากการสัมภาษณ์ 1.2) วิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis) แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของความร่วมมือฯ จากเอกสารและเว็บไซต์ต่างๆ 2. แบบสำรวจสภาพปัจจุบันของความร่วมมือฯ 3. แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ 3.1) แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารระดับคณะ หรือผู้แทนเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของความร่วมมือฯ 3.2) แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารระดับนโยบายขององค์กรภายนอก ภาครัฐ เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของความร่วมมือฯ 3.3) แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารระดับนโยบายขององค์กรภายนอก ภาคเอกชน เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของความร่วมมือฯ 3.4) แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือนักวิจัย ที่มีประสบการณ์การทำวิจัยด้านความร่วมมือฯ เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของความร่วมมือฯ 3.5) แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ของความร่วมมือฯ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบวิเคราะห์เอกสารโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis) จากนั้นนำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของการใช้ภาษา แก้ไขปรับปรุงและพัฒนาเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ถูกต้อง ครบคลุม และตรงตามเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดย 1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ เอกสาร ตำรา งานวิจัย รายงานประจำปี พระราชกฤษฎีกา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของความร่วมมือฯ จำนวน 56 สถาบันในไทย และ 10 สถาบันในต่างประเทศ 2) เก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบันจากผู้บริหารระดับคณะ โดยใช้แบบสำรวจ 3) เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของความร่วมมือฯ จากผู้บริหารระดับคณะ ของสถาบันอุดมศึกษาที่สอนด้านการท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรภาครัฐ เอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือนักวิจัย และผู้นำชุมชนด้านการท่องเที่ยว โดยใช้แบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) วิเคราะห์สาระเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสาระของแนวคิด ทฤษฎี หลักการแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของความร่วมมือฯ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามแนวคิดของสุภางศ์ จันทวานิช (2565) จากนั้นวิเคราะห์สภาพปัจจุบันจากแบบสำรวจผู้บริหารระดับคณะ จำนวน 56 สถาบันโดยใช้สถิติขั้นพื้นฐาน และวิเคราะห์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยจำนวนตามข้อมูลที่ได้ จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ประกอบกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) 5 ประการ

ผลการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกเพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะกำลังคนด้านการท่องเที่ยว พบว่า สามารถจำแนกความร่วมมือได้เป็น 10 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้ 1. ความร่วมมือด้านการพัฒนาหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษาที่มีความร่วมมือโดยตรงกับองค์กรภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของรัฐและเอกชนในการออกแบบหลักสูตรร่วมกัน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและมาตรฐานทางด้านการท่องเที่ยว โดยเชิญบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยว ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาเป็นกรรมการในการวิพากษ์และปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรและรายวิชาของมหาวิทยาลัยมีความน่าสนใจ ทันสมัยและตอบโจทย์ความต้องการของภาคเอกชนได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้บุคลากรด้านท่องเที่ยวดังกล่าวยังได้รับการเรียนเชิญมาเป็นอาจารย์พิเศษในรายวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้

สัมผัสกับบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยตรง นอกจากนี้ยังมีการรับรองคุณสมบัติของหลักสูตรทางด้านการท่องเที่ยวจากคณะกรรมการการท่องเที่ยวหรือกรอบสมรรถนะนานาชาติทางด้านการท่องเที่ยวในต่างประเทศให้กับหลักสูตรการท่องเที่ยวของสถาบันอุดมศึกษาไทยบางแห่ง เพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติอันพึงประสงค์ต่อการประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ ได้แก่ องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ 2. ความร่วมมือด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีการฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพในโรงแรม บริษัททัวร์ การจัดหาทัวร์ รวมถึงธุรกิจอื่นๆที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวเป็นระยะเวลาประมาณหนึ่งภาคการศึกษาทั้งใน และต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีโครงการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาระยะสั้นในภาคการท่องเที่ยว 3 ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนา มีการวิจัย และพัฒนาเพื่อตอบสนองความท้าทายและนวัตกรรมทางด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลและแนวโน้มทางด้านการท่องเที่ยวอันนำไปสู่การกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ทางการท่องเที่ยว เช่น การทำวิจัยร่วมกับสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยการได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยในแผนงานการส่งเสริมกลไกมหาวิทยาลัยในพื้นที่เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ได้แก่ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานล่างในการดำเนินงาน “โครงการยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อสร้างคุณค่าอัตลักษณ์พื้นถิ่นด้วยภูมิปัญญาและนวัตกรรมบนฐานเศรษฐกิจ BCG”

และยังมีความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวกับชุมชนหรือท้องถิ่นเพื่อเป็นการยกระดับและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน มุ่งเน้นให้ชุมชนสามารถเนิกรจัดการการท่องเที่ยวด้วยตนเองได้อย่างยั่งยืน 4. ความร่วมมือด้านการพัฒนาวิชาชีพและการศึกษาต่อเนื่อง มีการจัดทำหลักสูตรอบรมระยะสั้นโดยเป็นการจัดหลักสูตรเฉพาะด้านสำหรับบุคลากรทางการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของการท่องเที่ยวโลกอยู่เสมอ โดยจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวภายในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังมีการจัดฝึกอบรมโดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภาคการท่องเที่ยวมาให้ความรู้ และบรรยายแก่นิสิตนักศึกษาอีกด้วย 5 ความร่วมมือด้านการให้บริการด้านการให้คำปรึกษา มีบริการทางด้านการให้คำปรึกษาแก่องค์กรธุรกิจภาคการท่องเที่ยวทั้งในระดับชาติและนานาชาติ การแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงผลการดำเนินงานและยุทธวิธีทางด้านการท่องเที่ยว โดยมีความร่วมมือกับทางภาครัฐในการให้คำแนะนำหรือให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการท่องเที่ยวรวมถึงกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอีกด้วย อย่างไรก็ตามพบว่า สาขาด้านการท่องเที่ยวในบางแห่งยังไม่มีบทบาททางด้านการบริการให้คำปรึกษาเนื่องจากเป็นยังเป็นสาขาวิชาใหม่ และคณาจารย์ในสาขาวิชายังมีจำนวนไม่เพียงพอในการให้บริการในลักษณะดังกล่าว ดังนั้นสาขาวิชาจึงมุ่งเน้นไปที่การจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาในระดับ

ปริญญาดุษฎีของตนเองเป็นสำคัญ 6. ความร่วมมือด้านนวัตกรรมและการเป็นผู้ประกอบการ มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมบ่มเพาะให้กับผู้ที่สนใจเริ่มต้นธุรกิจทางด้านการท่องเที่ยว และนวัตกรรมการท่องเที่ยวต่างๆในภาคธุรกิจท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการ และการสนับสนุนทรัพยากรอื่นๆที่เกี่ยวข้องให้กับนักศึกษา และบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยว ที่สนใจเริ่มต้นธุรกิจทางด้านการท่องเที่ยว 7. ความร่วมมือด้านการส่งเสริมการตลาดและการขาย มีการจัดโครงการส่งเสริมการตลาดแบบร่วมมือโดยมหาวิทยาลัยและองค์กรทางด้านการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นในเรื่องของการส่งเสริมการเรียนการสอนทางด้านการท่องเที่ยวและโอกาสในการทำงานในภาคสายงานการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมในเรื่องของจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยว โดยร่วมมือในโครงการต่างๆเพื่อส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวและจุดหมายปลายทางต่าง ๆ ทั่วประเทศ 8. ความร่วมมือด้านการพัฒนาและบูรณาการเทคโนโลยี มีการจัดฝึกอบรมทางด้านการตลาดเทคโนโลยี ระบบการจองและการสำรองที่นั่ง รวมถึงเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือกับบริษัทองค์กรทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการบูรณาการเทคโนโลยีให้เข้ากันกับการเรียนการสอนทางด้านการท่องเที่ยวภายในมหาวิทยาลัยและการปฏิบัติงานในส่วนของการท่องเที่ยว 9. ความร่วมมือระหว่างประเทศและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมมีการจัดโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและเจ้าหน้าที่ กับมหาวิทยาลัยระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือในระดับนานาชาติ โดยการเป็นหุ้นส่วนหรือสมาชิกขององค์กรทางด้านการท่องเที่ยวนานาชาติในด้านความร่วมมือในการจัดโปรแกรมและโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 10. ความร่วมมือด้านผู้นำการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีโครงการเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนโดยการบูรณาการให้เข้ากับหลักสูตรการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติงานทางด้านการท่องเที่ยวที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนร่วมกับ 5 สถาบันอุดมศึกษาเพื่อบูรณาการความร่วมมือในการสร้างกลไกการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้กับหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันวิชาการ องค์กรชุมชน และเอกชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ. 2567- พ.ศ. 2570) เพื่อร่วมกันพัฒนาและกำหนดบทบาทหน้าที่ในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนร่วมกันให้ครอบคลุมรายละเอียดตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก ร่วมกันขับเคลื่อนและยกระดับการพัฒนาเมืองที่มีศักยภาพสู่การเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก

จากการนำเสนอผลการวิจัยด้านสภาพปัจจุบันของความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกฯ สามารถสรุปเป็นตารางสังเคราะห์ให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ รัฐ และเอกชนใน 10 มิติ ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนด้านการท่องเที่ยว

มิติด้านความร่วมมือกับองค์กรภายนอก	สถาบันอุดมศึกษา ในกำกับของรัฐ	สถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ	สถาบันอุดมศึกษา เอกชน
ความร่วมมือด้านการพัฒนาหลักสูตร	✓	✓	✓
ความร่วมมือด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	✓	✓	✓
ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนา	✓	✓	✓
ความร่วมมือด้านการพัฒนาวิชาชีพและการศึกษาต่อเนื่อง	✓	✓	✓
ความร่วมมือด้านการให้บริการด้านการให้คำปรึกษา	✓		
ความร่วมมือด้านนวัตกรรมและการเป็นผู้ประกอบการ	✓	✓	
ความร่วมมือด้านการส่งเสริมการตลาดและการขาย	✓	✓	✓
ความร่วมมือด้านการพัฒนาและบูรณาการเทคโนโลยี	✓	✓	
ความร่วมมือระหว่างประเทศและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม	✓	✓	✓
ความร่วมมือด้านผู้นำการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและความยั่งยืน	✓		

จากตารางที่ 1 เมื่อแบ่งตามประเภทของสถาบันอุดมศึกษา พบว่า สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ มีความร่วมมือครบทุกด้าน ส่วนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีความร่วมมือ 8 ด้าน ไม่พบความร่วมมือด้านการให้บริการด้านการให้คำปรึกษา และความร่วมมือด้านผู้นำการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ส่วนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความร่วมมือ 6 ด้าน ไม่พบความร่วมมือด้านการให้บริการด้านการให้คำปรึกษา ด้านนวัตกรรมและการเป็นผู้ประกอบการ ด้านการพัฒนาและบูรณาการเทคโนโลยี และความร่วมมือด้านผู้นำการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถาบันอุดมศึกษาแต่ละประเภทมีวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่แตกต่างกัน

2. ผลการวิเคราะห์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนในประเทศด้านการท่องเที่ยว พบว่า

สามารถนำเสนอแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศได้ใน 4 มิติ ได้แก่ 1. ด้านหลักความร่วมมือ มีการดำเนินงานตามแผนที่กำหนด นอกจากนี้ยังสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันภายในและต่างประเทศ 2. ด้านโครงสร้างและกลไกความร่วมมือ มีการตั้งเป้าหมายที่เน้นผลประโยชน์ของนักศึกษา สถาบัน และประเทศชาติ เป็นหลัก 3. ด้านทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือ ได้แก่ มีผู้นำที่ดี อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา งบประมาณสนับสนุนเน้นด้านการวิจัยและพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น และสถานที่ให้ลงมือปฏิบัติจริง 4. ด้านกระบวนการดำเนินการความร่วมมือ มีการสร้างเครือข่ายโดยร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ขยายทุกภาค มีความร่วมมือกับทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงโครงการแลกเปลี่ยนทั้งอาจารย์ และนักศึกษาในต่างประเทศ เมื่อวิเคราะห์สถาบันอุดมศึกษา

ต่างประเทศ เลือกโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก จัดอันดับโดย QS Rankings ในปี พ.ศ.2564 รวมทั้งสิ้น 10 แห่ง พบว่า 1. ด้านหลักความร่วมมือ มีนโยบายที่ชัดเจน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ โดยเน้นความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม และธุรกิจระดับโลกเพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีการเปิดสาขาทั่วโลกโดยบางสถาบันร่วมมือกันเปิดหลักสูตร 2 ปริญญา ทั้งนี้ นักศึกษาสามารถโอนย้ายหน่วยกิตข้ามสาขาได้ 2. ด้านโครงสร้างและกลไก พบว่า 1) สามารถแบ่งความร่วมมือฯ ของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศได้ 7 ประเภท ทั้งนี้ ไม่พบความร่วมมือด้านการส่งเสริมการตลาดและการขาย ด้านการพัฒนาและบูรณาการเทคโนโลยี และด้านผู้นำการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและความยั่งยืน อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยระดับโลกเน้นการสร้างเครือข่าย ร่วมมือกับภาคธุรกิจ และอุตสาหกรรมที่มีชื่อเสียงในระดับโลกเพื่อประโยชน์สูงสุดของนักศึกษา 2) ตั้งเป้าหมายโดยเน้นผลประโยชน์ของนักศึกษา 3) ขั้นตอนการดำเนินงานฯ มีระบบเครือข่าย 3. ด้านทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือ ได้แก่ อาจารย์ที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปีด้านการท่องเที่ยว และสถานที่ฝึกงานมีชื่อเสียงระดับโลก 4. ด้านกระบวนการ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกเพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะกำลังคนด้านการท่องเที่ยว พบว่า 1) สามารถจำแนกความร่วมมือได้เป็น 10 ด้าน โดยเมื่อแบ่งตามประเภทสถาบันอุดมศึกษา พบว่า สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐมีความร่วมมือครบทุกด้าน ส่วนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีความร่วมมือ 8 ด้าน ไม่พบด้านการให้บริการด้านการให้คำปรึกษา และความร่วมมือด้านผู้นำการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ส่วนสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความร่วมมือเพียง 6 ด้าน ไม่พบด้านการให้บริการด้านการให้คำปรึกษาด้านนวัตกรรมและการเป็นผู้ประกอบการ ด้านการพัฒนาและบูรณาการเทคโนโลยี และความร่วมมือด้านผู้นำการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ เป็นเพราะแต่ละมหาวิทยาลัยมีพันธกิจที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา 2562 ที่ระบุว่ามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีพันธกิจในการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริหารวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมต้องมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของสังคม นโยบายของรัฐบาล และแผนการพัฒนาประเทศ ผู้บริหารมีหน้าที่สนับสนุนให้มีการทำวิจัย และนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และประเทศชาติ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐมีความร่วมมือครบทุกด้าน

2. ผลการวิเคราะห์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนในประเทศด้านการท่องเที่ยว พบว่า เมื่อวิเคราะห์

แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของความร่วมมือฯ ทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ พบว่า ต่างประเทศมุ่งให้นักศึกษามีความเป็นเลิศในทุกด้าน เน้นสร้างเครือข่ายกับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมระดับโลก ขยายสาขาไปนานาประเทศ อาจารย์ผู้สอนรวมถึงนักศึกษามาจากประเทศที่หลากหลาย สถานที่ฝึกงานของนักศึกษาเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงระดับโลก ทั้งนี้เป็นเพราะสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศที่ผู้วิจัยนำข้อมูลมาศึกษาเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการสอนด้านการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก จึงทำให้มหาวิทยาลัยเน้นความร่วมมือกับภาคธุรกิจที่มีชื่อเสียงระดับโลก สิ่งที่แตกต่างกันและเป็นจุดเด่นของความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในไทยคือ ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมโบราณที่สืบทอดต่อกันมา ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สนับสนุนความร่วมมือจากชุมชน เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และคนในชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนด้านการท่องเที่ยวได้สอดคล้องกับงานวิจัยศิวพร พยัคฆนันท์, อัครเดช สุพรรณฝ่าย, และอาภาพร บุญประสพ (2566) ทำวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวคือปัจจัยด้านการดึงดูดทางการท่องเที่ยวและปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

- 1) ควรมีหลักสูตร และวิชาที่หลากหลายเป็นทางเลือกให้นักศึกษาสามารถเป็นได้ทั้งนักธุรกิจ นักการตลาด นักประชาสัมพันธ์ นักวิจัยด้านการท่องเที่ยว เมื่อสำเร็จการศึกษาสามารถทำงานได้ทันที
- 2) ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศโดยเน้นความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม และธุรกิจระดับโลกเพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- 3) ควรรับคณาจารย์ที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม มีประสบการณ์ตรงในการทำงานด้านการท่องเที่ยวกว่า 10 ปี รวมถึงการแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษากับสถาบันต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศเพื่อจะได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ ด้านสถานที่ ควรมีสถานที่ให้นักศึกษาได้ฝึกงานมีคุณภาพใกล้เคียงกับระดับโลก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ศึกษาความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศกับองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนด้านการท่องเที่ยวโดยเจาะลึกเฉพาะด้านที่มีความน่าสนใจ ได้รับความนิยม และส่งผลกระทบในวงกว้าง

2) สร้างรูปแบบความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนด้านการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย และเหมาะสมกับสถาบันอุดมศึกษาแต่ละประเภท

เอกสารอ้างอิง

กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2567). สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวธันวาคม 2567. สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2568, จาก

<https://www.mots.go.th/news/category/794>

ชัยญา ตันสกุล และ กัญญามณ กาญจนหาวิภูล. (2563). การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยวและบริการ ตามกรอบอาเซียนของสถานประกอบการเขตพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามัน. บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น. วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 6(2), 23-42.

ณิรนุช ไตรจักร์วนิช. (2564). สตาร์ทอัพและ 5 ทางรอดท่องเที่ยวไทยในยุค Next Normal. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2564. จาก: <https://www2.thepeople.co/next-normal-makalius/>

พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562.(2562, 1 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 57. หน้า 54

ลัทธกิตติ์ ลาภอุดมการ และ คณะ. (2568). เศรษฐกิจไทยชะลอตัว เสี่ยงโตต่ำเพิ่มเติมจากนโยบายห้าม. KKP Research. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2568, จาก

<https://advicecenter.kkpfgr.com/th/kkp-research/gdp-cut-to-2-point-3-due-to-tourism>

ศิวัพร พยัคฆนันท์, อัครเดช สุพรรณฝ้าย, และอาภาพร บุญประสพ. (2566). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7(3), 191-212.

สุภางค์ จันทวานิช. (2565). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 26 (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

Deutsch, M. (1973). *The Resolution of Conflict: Constructive and Destructive Processes*. Yale University Press, New Haven.

- Evans, N. Campbell, D. & Stonehouse, G. (2012). *Strategic Management for Travel & Tourism*. Elsevier, (1st ed.). Oxford.
- Faulkner, D. (1995). *International Strategic Alliances: Co-operation to Compete*. McGraw-Hill Book Company.
- Gulati, R. (1998). Alliance and Networks. *Strategic. Management Journal*, 19,293–317.
- Kale, P., & Singh, H. (2009). Managing Strategic Alliances: What Do We Know Now, and Where Do We Go from Here?. *Academy of Management Perspectives*, 23(3), 45–62.
- Phan,P.H. (2000). Knowledge Creation Strategic Alliance: Another Look at Organizational Learning. *Asia Pacific Journal of Management*, 17(2), 201–222.
- Yi Wei. (2007). *Factors influencing the success of virtual cooperation within Dutch – Chinese strategic alliances*. (Doctoral dissertation), University of Twente.